

Posada Združenog odreda predsjednika Tita

Kapetan fregate Anđelko Kalpić, Split

Za pjenušavim brazdama školskog broda »Galeb« i razarača »Split« ostalo je na relaciji plovnog puta od Dubrovnika do otoka Balijsa u Indoneziji i natrag do Splita 16.662 nautičke milje. Po dužini puta ovo putovanje mira predsjednika Republike u posjetu prijateljskim zemljama Azije i Afrike prelazi sva dosadašnja. Sa sastavom ratnih brodova bio je na većem dijelu puta također i trgovački brod »Lovćen«. Združenim odredom predsjednika Republike komandovao je kontraadmiral Momčilo Novković.

U vojno-pomorskom pogledu značajna je okolnost za marš brodova u vodama Crvenog mora, Indijskog oceana i Južnog pacifika, koji se po nizu osobina razlikuju od Jadranskog mora. U tome se posebno ističe potreba privikavanja i vanredne izdržljivosti ljudstva nenaviknutog na tropske klimatske prilike, koje vladaju u tim područjima, iako je plovljenje izvršeno u vremenskom razdoblju kada su meteorološke prilike najpovoljnije.

Brodovi nisu imali težeg mora osim svega nekoliko sati u Sredozemlju kod Matapana, na polasku za Džakartu. Izuzetak je plovidba razarača »Split« iz Port Saida za Latakiju. On se u pratnji razarača Ujedinjene Arapske Republike »El Naser« i »El Zafer«, uslijed jakog, gotovo olujnog mora i vjetra zadržao na putu više od dvadeset sati mada bi po normalnim vremenskim prilikama taj put mogao da pređe za svega deset do dvanaest sati. Novo sagrađeni razarač »Split« i njegova posada pokazali su odlične kvalitete. U Jadranu se rijetko može pojaviti tako jako nevrijeme i prema tome nema prilike da se na teškom moru ispita sposobnost novog broda. Na ovom noćnom maršu iz Port Saida za Latakiju, kada se pot silinom udara valova savio i čelični nosač siza pričvršćen na palubi, brod i posada su vanredno izdržali i taj ispit. Komandant egipatske Ratne mornarice, viceadmiral Ezat, koji se također nalazio sa sastavom za vrijeme marša razarača, najpovoljnije se izrazio

Vrhovni komandant oružanih snaga FNRJ Maršal Tito među posadom Združenog odreda u dvorani hotela »Neptun« na Brionima, gdje je 25. marta priredio svečani prijem, jer nije imao mogućnosti da se sa članovima posade oprosti na kraju puta.

o njegovim sposobnostima. »Brodom kao što je razarač »Split« mogla bi se ponosi svaka ratna mornarica.«

Vrijeme je uglavnom bilo povoljno za navigaciju, ali su pojedini meteorološki činioci bili vrlo teški za ljude, napose u vodama Indijskog oceana i Južnog pacifika. Prosječna temperatura u tim oblastima kretala se oko 30 stepeni Celzija. Vlažnost zraka dostizala je do 90 pa čak i 93/0 relativne vlage. Ona je najviše iznuravala organizam posade. Čovjek se neprestano znojio i osjećao kao da se stalno nalazi u mokrom odijelu. I u tim napornim uslovima rada i života naš se čovjek brzo aklimatizirao i s uspjehom snašao. Najbolji dokument za to je svakako grafikon kretanja oboljenja. Njihova krivulja ne razlikuje se od one u domovini. Prosjek broja oboljenih nije prešao onaj iz plovljenja u domaćim vodama.

Stečena su i mnogobrojna iskustva za rad navigatora, vezista, mašinaca, sanitetske i intendantske službe. Mladi oficiri, koji su prošle godine završili Vojno-pomorsku akademiju, izvježbali su do automatizma određivanje pozicije broda astronomskim putem. Na praksi je potvrđena vrijednost novih nautičkih tablica Stijepa Kotlarića, naučnog suradnika Hidrografskog instituta Ratne mornarice. Vezisti su radili u izuzetim prilikama i zbog toga što je kraj prošle i početak ove godine bio iznimno opterećen jakim smetnjama u eteru uslijed sunčanih pjega i magnetskih oluja. Oni su uspjeli da znalačkim korištenjem radio sredstava održavaju stalnu vezu sa domovinom na rastojanjima od preko 7.000 nautičkih milja.

Mašinci, naročito oni sa razarača, koji nije građen za tropske uslove i tako duga plovljenja, imaju pozitivnu bilans iskustava, tim prije što se radilo o još neispitanom mašinskom kompleksu. Poneki detalj izvađen iz dnevnika vođenog za vrijeme neprekidnog marša od 22 dana na putu od Dubrovnika do Tandun Prioka, luke Džakarte, samo djelomično ilustrira vrlo napornu službu mašinaca.

... »U velikoj tvornici, kako se može nazvati mašinski prostor »Galeba«, u njegovom centralnom dijelu, gdje se nalaze glave motora, temperature se kreću i preko 54 stepena. Rad mehanizama nadzire mornar Stančić. Komandir je njemu i vodnicima Bodiću i Koprivniku zabranio ulaz u mašinski prostor po završenoj službi. Njih se moglo prije toga danju i noću zateći kako otklanjaju manje smetnje u pogonu, a duga prekoredna služba iscrpljuje...

... Na generatoru su istrošene četkice. Počeo se habati njegov nosač. Kratak prekid rada. Ukopčava se rezervni pogon. Stijene generatora su tople. Dobro izolirane rukavice samo djelomično zaštićuju prste. U toku marša Združenog odreda dolje u utrobi broda, pod temperaturom koja goni čovjeka da izleti iz vlastite kože, vodnik King i mornar Vitasović, otklonili su smetnje na generatoru...

... Na svakom putovanju Vrhovni komandant posjetio je mašince na radnim mjestima. Raspitivao se kako podnose more, kako rade uređaji. Ta tradicija, toliko draga mašincima, nije ni ovog puta izostala...

Nemoguće je podacima iznijeti sve ono što su posade brodova iz pratnje Maršala Tita uradile, naučile i doživjele na plovljenju u lukama prijateljskih zemalja Indonezije, Burme, Indije, Cejlona, Etiopije, Sudana i Ujedinjene Arapske Republike, kao učesnici veličanstvenog puta, na kome je naša zemlja doživjela nove pobjede i daljnju afirmaciju na međunarodnom polju uprkos bjesomučnim klevetama i napadima iz lagerske...

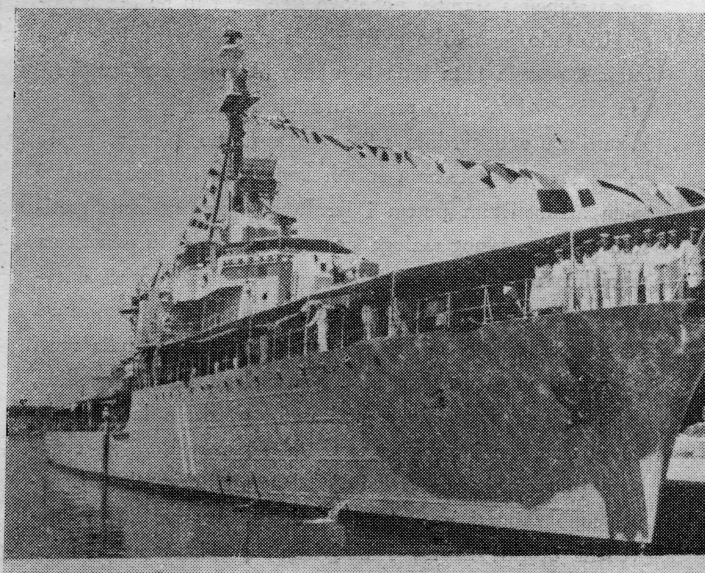
U svim lukama posade su naišle na topao prijem. Svuda su primljeni prijateljski lijepo, kao sinovi jednog malog dalekog naroda, koji se sa toliko upornosti i snage bori za ostvarenje plemenitih težnji i potreba stotina miliona ljudi iskrenih pobornika mira u svijetu i ravnopravnih odnosa među narodima i državama.

Za vanredno zalaganje posade Združenog odreda dobile su zaslužno priznanje. Vrhovni komandant oružanih snaga FNRJ maršal Tito je svojom naredbom od 6. marta pohvalio čitav sastav i naredio da se posadama da 15 dana nagradnog osustva. U izjavi za list Ratne mornarice »Čuvar Jadrana«, on se najpohvalnije izrazio o umješnosti u rukovanju brodskim mehanizmima i požrtvovanom radu posada, te je pored ostalog tom prilikom izjavio:

»Bilo je očigledno da su posade brodova mornari, podoficiri i oficiri izvukli iz iskustva stečenog na dosadašnjim putovanjima brodova Ratne mornarice korisne pouke i primijenili ih na vrlo uspješan način, što je omogućilo da i na ovako dugom putu i klimatskim uslovima teškim za naše ljude svi zadaci budu na vrijeme izvršavani. Ja smatram da je ovaj put bio vanredno dobra škola za usavršavanje naših pomorskih kadrova i želio bih da se i mnoga nova iskustva stečena na ovom putovanju koriste za dalje usavršavanje i drugih naših pomorskih kadrova.

Maršal Tito je svoju izjavu završio riječima: Preнесите svim mornarima, podoficirima i oficirima Združenog odreda kao i posadama trgovačkog broda »Lovćen« i aviona iz pratnje, moju zahvalnost za sav požrtvovani trud koji su uložili za vrijeme ovog dugog i tako značajnog putovanja.«

Završeno je uspješno još jedno putovanje mira i dobre volje predsjednika Tita. U tome su na određen način učestvovali i brodovi naše Ratne i trgovačke mornarice. Riječi priznanja koje je on uputio posadama brodova najveća su i najdraža nagrada i novi potstrek za rad.

Razarač »Split« nakon izvršenog zadatka uplovio je u Splitsku luku